

4. Vnější vztahy

Export zboží v 1. pololetí i samotném 2. kvartálu meziročně rostl.

Hodnota vývozu zboží v 1. pololetí 2022 dosáhla 2 197,5 mld. korun. Export se ve srovnání se stejným obdobím loňského roku zvýšil o 192,3 mld. (9,6 %). Poměrně silný přírůstek lze přičíst růstu cen, především u různých surovin. V samotném 2. čtvrtletí 2022 vývoz zboží meziročně vzrostl o 114,6 mld. korun (11,2 %) na 1 137,2 mld. Meziroční dynamika oproti 1. kvartálu zrychlila, na čemž se podílelo posílení cenového růstu a také částečné zlepšení situace ohledně dodávek komponent v některých odvětvích.

Za růstem exportu stojí téměř výhradně vývoz do EU.

V 1. pololetí rostl výhradně export do Evropské unie (+194,8 mld. korun, 12,1 %). Naopak vývoz mimo EU byl meziročně nižší o 2,6 mld. korun (-0,7 %). V samotném 2. čtvrtletí vzrostl vývoz do EU meziročně o 113,7 mld. (13,8 %), což bylo vyšší tempo než v předchozím kvartálu. Export mimo EU stagnoval (+0,8 mld. korun, 0,4 %). Ve 2. čtvrtletí nejvíce meziročně rostla hodnota vývozu do Německa (+35,1 mld. korun, 11,1 %) a na Slovensko (+24,6 mld., 26,4 %), což podobně jako v 1. kvartálu z velké části souviselo s prudkým nárůstem hodnoty vývozu elektřiny¹. Výrazný byl i meziroční přírůstek vývozu do Polska (+10,6 mld. korun, 14,9 %), Spojených států (+8,1 mld., 36,5 %), Rakouska (+7,8 mld., 17,4 %), Itálie (+7,6 mld., 18,9 %) nebo Španělska (+5,9 mld., 21,8 %). Hodnota exportu zboží do většiny zemí meziročně rostla. Mezi výjimky, kam vývoz meziročně klesl, patřily například Rusko (-17,0 mld. korun, -72,8 %), Ukrajina (-2,7 mld., -30,8 %) nebo Irsko (-1,9 mld., -25,6 %).

Export motorových vozidel se po třech čtvrtletích poklesl opět meziročně zvýšil.

V 1. pololetí nejvíce meziročně vzrostla hodnota vývozu elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu (+35,3 mld. korun, 284,0 %), základních kovů (+25,9 mld., 30,9 %) a chemických látek a přípravků (+24,0 mld., 23,1 %). U všech zmíněných artiklů se na přírůstku značně podílelo navýšení cen. Jen u mála druhů zboží vývoz meziročně klesal, výrazně nižší byl jen export motorových vozidel (-12,1 mld. korun, -2,3 %) a počítačů, elektronických a optických přístrojů (-6,1 mld., -3,0 %). V samotném 2. čtvrtletí nejvíce meziročně narůstal vývoz elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu (+14,3 mld. korun, 207,2 %), avšak přírůstek oproti předchozímu čtvrtletí zmírnil. Silně meziročně rostl i vývoz základních kovů (+13,0 mld. korun, 29,6 %), chemických látek a přípravků (+11,5 mld., 21,3 %), elektrických zařízení (+11,3 mld., 12,5 %) a kovodělných výrobků (+10,3 mld., 16,0 %). Po třech čtvrtletích meziročních propadů se ve 2. čtvrtletí opět dostal do růstu export motorových vozidel (+12,8 mld. korun, 4,8 %). Vyšší byla i hodnota vývozu potravinářských výrobků (+6,9 mld. korun, 21,8 %), ropy a zemního plynu (+5,2 mld.²), papíru a výrobků z něj (+5,2 mld., 30,2 %), koksu a rafinovaných ropných výrobků (+4,9 mld., 47,1 %) nebo produktů zemědělství a myslivosti (+4,3 mld., 42,8 %) a strojů a zařízení (+4,2 mld., 3,8 %). Ve 2. čtvrtletí byl významně meziročně nižší jen vývoz počítačů, elektrických a optických přístrojů a zařízení (-5,0 mld. korun, -4,9 %).

Dovoz se pod vlivem rostoucích cen surovin prudce zvyšoval.

V 1. pololetí bylo do Česka dovezeno zboží v hodnotě 2 274,7 mld. korun. To je meziročně o 344,4 mld. (17,8 %) více. Značný převis tempa ve srovnání s přírůstkem vývozu souvisí s prudkým nárůstem cen surovin (především ropa a zemní plyn). V samotném 2. čtvrtletí import zboží dosáhl 1 203,3 mld. korun a meziročně se zvýšil o 194,6 mld. (19,3 %). Teritoriální struktura dovozu se lišila od vývozu. Ačkoli meziroční přírůstek importu z EU byl v 1. pololetí poměrně silný (+161,1 mld. korun, 13,0 %), zaostával za růstem dovozu ze zemí mimo EU (+180,9 mld., 26,7 %). Právě meziroční přírůstek importu mimo EU ve 2. čtvrtletí výrazně posílil (+110,9 mld. korun, 31,3 %), zatímco dovoz z EU rostl podobným tempem jako v předchozím kvartálu (+82,6 mld., 12,7 %). Ve 2. čtvrtletí se nejvíce meziročně zvýšil dovoz z Ruska (+65,5 mld. korun, 209,9 %). Promítal se do toho prudký

¹ Meziroční nárůst hodnoty vývozu elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu na Slovensko dosáhl 6,2 mld. korun a do Německa 7,4 mld.

² Ve 2. čtvrtletí 2021 dosahoval export ropy a zemního plynu 16 mil. korun, letos to bylo 5,2 mld.

nárůst cen plynu i zvýšený objem jeho dovozu ve snaze o naplnění zásobníků. Silný byl i přírůstek importu z Polska (+19,7 mld. korun, 21,7 %) a Německa (+19,9 mld., 8,2 %), Číny (+15,2 mld., 13,8 %), Slovenska (+10,0 mld., 19,7 %), Rakouska (+8,8 mld., 29,6 %), Itálie (+7,3 mld., 15,6 %) a Spojených států (+5,9 mld., 24,6 %). Rostl i dovoz z Francie (+4,3 mld. korun, 13,8 %), Ázerbájdžánu (+3,9 mld., 72,4 %) nebo Nizozemska (+3,7 mld., 13,9 %). Výraznější pokles dovozu byl zaznamenán jen u Maďarska (-1,1 mld. korun, -3,5 %).

Masivně se zvyšovala hodnota dovozu ropy a zemního plynu.

Odvětvová struktura dovozu potvrzuje významnou roli cenového růstu ve vývoji zahraničního obchodu. Nejvíce se v 1. pololetí meziročně zvýšil import ropy a zemního plynu (+106,5 mld. korun, 202,1 %), základních kovů (+59,2 mld., 39,3 %) a chemických látek a přípravků (+34,0 mld., 20,0 %). Výrazný byl i přírůstek dovozu koksu a rafinovaných ropných výrobků (+23,5 mld. korun, 80,5 %) a elektrických zařízení (+22,6 mld., 12,8 %). V 1. pololetí významně meziročně klesl import počítačů, elektronických a optických přístrojů a zařízení (-10,3 mld. korun, -4,7 %) a motorových vozidel (-9,9 mld., -3,3 %). V samotném 2. čtvrtletí nejvíce meziročně rostl dovoz ropy a zemního plynu (+74,9 mld. korun, 241,6 %, přírůstek výrazně posílil oproti předchozímu čtvrtletí), základních kovů (+27,0 mld., 32,9 %), chemických látek a přípravků (+15,3 mld., 17,1 %) a koksu a rafinovaných ropných výrobků (+14,1 mld., 85,6 %). Silně rostl i dovoz elektrických zařízení (+9,7 mld. korun, 10,4 %), potravinářských výrobků (+9,7 mld., 23,0 %), černého a hnědého uhlí a lignitu (+6,7 mld., 224,0 %) a elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu (+6,2 mld., 159,1 %). Významný meziroční pokles byl zaznamenán u počítačů, elektronických a optických přístrojů (-5,1 mld. korun, -4,6 %) a základních farmaceutických výrobků a přípravků (-2,3 mld., -6,7 %).

Bilance zahraničního obchodu v 1. pololetí i 2. čtvrtletí skončila v deficitu.

Bilance zahraničního obchodu se zbožím v 1. pololetí 2022 skončila v deficitu 77,2 mld. korun. Došlo tak k meziročnímu zhoršení bilance o 152,1 mld. Většina z tohoto deficitu jde na vrub vývoje ve 2. kvartálu. Záporné saldo se ve 2. čtvrtletí meziročně zhoršilo o 80,0 mld. korun na -66,1 mld. Dál tak pokračovala série deficitů trvajících od 3. kvartálu 2021. Přitom 2. kvartál je obvykle v rámci roku obdobím, kdy zahraniční obchod se zbožím dosahuje přebytku³. Celkové záporné saldo v 1. pololetí bylo způsobeno masivním zhoršením bilance obchodu se zeměmi mimo EU. Obvyklý deficit se totiž meziročně prohloubil o 183,5 mld. korun. Přebytek obchodu s EU se za stejné období meziročně zlepšil o 33,7 mld. korun. V samotném 2. čtvrtletí došlo k meziročnímu zvýšení přebytku obchodu s EU o 31,1 mld. korun, zatímco deficit se zeměmi mimo EU se propadl o 110,0 mld. Nejvíce ve směru deficitu působil obchod s Ruskem, jehož bilance se meziročně zhoršila o 82,5 mld. korun, a dále obchod s Čínou (-16,2 mld.), Polskem (-9,1 mld.) a Ázerbájdžánem (-3,8 mld.). Naopak se meziročně výrazně zlepšovala bilance obchodu s Německem (+15,2 mld. korun) a Slovenskem (+14,6 mld.). Zlepšení vykazovalo i saldo obchodu s Maďarskem (+5,1 mld. korun), Španělskem (+3,5 mld.), Spojeným královstvím (+2,5 mld.) nebo Spojenými státy (+2,1 mld.).

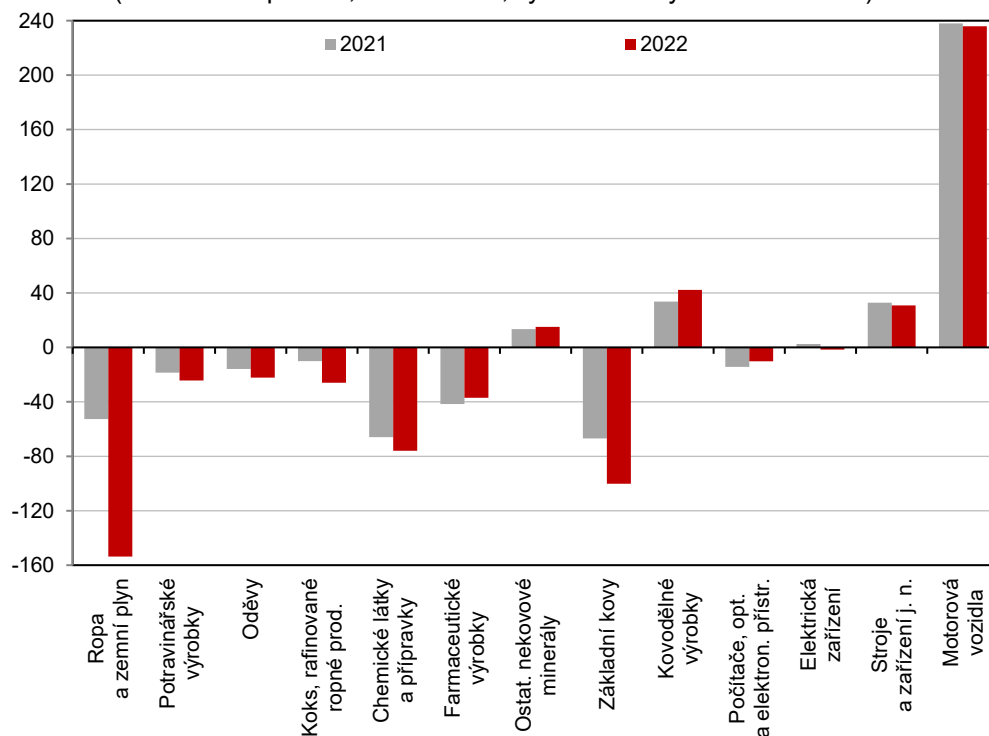
Za deficitem stálo zejména prudké zhoršení bilance zahraničního obchodu se surovinami.

Vývoj bilance nejvíce ovlivňoval zahraniční obchod se surovinami. Výsledkem prudkého nárůstu cen v 1. pololetí bylo masivní meziroční zhoršení bilance obchodu s ropou a zemním plynem (-101,1 mld. korun), základními kovy (-33,3 mld.), koksem a rafinovanými ropnými výrobky (-15,9 mld.), chemickými látkami a přípravky (-10,0 mld.) nebo černým a hnědým uhlím a lignitem (-8,2 mld.). Saldo se ale zhoršovalo u většiny druhů zboží. Naopak růst cen vedl v 1. pololetí k výraznému zlepšení bilance obchodu s elektřinou, plynem, párou a klimatizovaným vzduchem (+23,6 mld. korun). Ve směru meziročního zlepšení bilance významně působil i obchod s kovodělnými výrobky (+8,5 mld. korun), produkty zemědělství a myslivosti (+4,9 mld.), základními farmaceutickými výrobky a přípravky (+4,5 mld.) a počítači, elektronickými a optickými přístroji a zařízeními (+4,2 mld.). Ve 2. čtvrtletí se nejvíce meziročně propadl deficit obchodu s ropou a zemním plynem (-69,7 mld. korun), základními kovy (-14,0 mld.) a koksem a

³ V rámci 2. čtvrtletí roku skončil zahraniční obchod se zbožím v deficitu naposledy v roce 2007 (-1,9 mld. korun).

rafinovanými ropnými výrobky (-9,3 mld.). Horší bylo i saldo obchodu s černým a hnědým uhlím a lignitem (-5,5 mld. korun). Ve směru meziročního zlepšení bilance obchodu se zbožím nejvíce působila motorová vozidla (+12,3 mld. korun), kde se bilance zlepšila poprvé od loňského 2. kvartálu. Dále se zlepšovala bilance obchodu s elektřinou, plynem, párou a klimatizovaným vzduchem (+8,1 mld.), kovodělnými výrobky (+5,2 mld.), produkty zemědělství a myslivosti (+2,8 mld.) a základními farmaceutickými výrobky a přípravky (+2,7 mld.).

Graf č. 9 Bilance zahraničního obchodu se zbožím ve statistice zahraničního obchodu (kumulace 1. pololetí, v mld. korun, vybrané oddíly klasifikace CPA)

Zdroj: ČSÚ

